

Spis treści

DYSKUSJE I POLEMIKI

Materiały z konferencji naukowej Komitetu Naukoznawstwa PAN nt. „Funkcje i cele nauki” (Warszawa, 20 maja 2011 r.)

<i>Małgorzata Czarnocka</i> : Wprowadzenie	267
<i>Nicholas Maxwell</i> : Zagrożenie nauką bez cywilizacji: od wiedzy do mądrości	269
<i>Krzysztof Kościuszko</i> : Pytania do Maxwella	295
<i>Małgorzata Czarnocka</i> : W sprawie Nicholasa Maxwella projektu przejścia od wiedzy do mądrości	297
<i>Anna Michalska</i> : Od empiryzmu zorientowanego na cele do racjonalności kooperacyjnej. Uwagi na temat projektu filozoficznego Nicholasa Maxwella	305
<i>Witold Strawiński</i> : Funkcja i cele nauki – zarys problematyki metodologicznej	323
<i>Paweł Bytniewski</i> : Funkcje i cele nauk humanistycznych: komplementarność czy sprzeczność?	337
<i>Stanisław Butryn</i> : Albert Einstein o nauce, jej funkcjach i celach	349
<i>Halina Walentowicz</i> : Max Horkheimer o relacjach między filozofią i nauką w dobie kryzysu kulturowego	359
<i>Anna Michalska</i> : Pojęcia wartości i celu nauki w świetle teorii aktów mowy Jürgena Habermasa	373
<i>Monika Walczak</i> : Stanisława Kamińskiego poglądy na cel nauki	391
<i>Małgorzata Czarnocka</i> : Cele nauki a ludzkie potrzeby	407
<i>Krzysztof Kościuszko</i> : Czy nauka jest możliwa jako metafizyka?	425

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

<i>Stanisław Rainko</i> : <i>Dwa paradygmaty. Esej z teorii wiedzy</i> (A. Michalska)	431
---	-----

Contents

DISCUSSION AND POLEMICS

Proceedings of a Session of the Science of Science Committee of the Polish Academy of Sciences, Institute of Philosophy and Sociology of the Polish Academy of Sciences and Institute of Philosophy of Nicolaus Copernicus University on “The Function and Aims of Science” (Warsaw, May 20th, 2011)

<i>Małgorzata Czarnocka</i> : Introduction	267
<i>Nicholas Maxwell</i> : The Menace of Science without Civilization: From Knowledge to Wisdom	269
<i>Krzysztof Kościuszko</i> : Question to Nicholas Maxwell	295
<i>Małgorzata Czarnocka</i> : On Nicholas Maxwell’s Project of Transformation of Knowledge into Wisdom	297
<i>Anna Michalska</i> : From Aim Oriented Empiricism to Cooperative Rationality. Remarks on Nicholas Maxwell’s Philosophical Project	305
<i>Witold Strawński</i> : The Function and Aims of Science – an Outline of Methodological Problems	323
<i>Paweł Bytniewski</i> : Functions and Aims of the Arts: Complementarity or Contradiction?	337
<i>Stanisław Butryn</i> : Albert Einstein about Science, its Functions and Aims	349
<i>Halina Walentowicz</i> : Max Horkheimer on the Relation between Philosophy and Sciences in the Age of the Culture Crisis	359
<i>Anna Michalska</i> : The Concept of the Aim and Values of Science in light of Jürgen Habermas’ Theory of Speech Acts	373
<i>Monika Walczak</i> : Stanisław Kamiński’s Views of the Aim of Science	391
<i>Małgorzata Czarnocka</i> : Aims of Science and Human Needs	407
<i>Krzysztof Kościuszko</i> : Is Science Possible as Metaphysics?	425
REVIEW OF THE LITERATURE	431

Nicholas Maxwell
University College
London

Zagrożenie nauką bez cywilizacji: od wiedzy do mądrości

Znajdujemy się w stanie rozwijającego się kryzysu, a winę za to częściowo ponosi środowisko akademickie. Przez około dwa stulecia środowisko akademickie koncentrowało się na poszukiwaniu wiedzy i umiejętności technologicznych. To niestychanie zwiększyło nasze możliwości działania, co z kolei przyniosło zarówno dobrodziejstwa współczesnego świata i *zarazem* kryzysy, z którymi się teraz mierzymy. Nowożytna nauka i technika umożliwiły nowoczesny przemysł i rolnictwo, gwałtowny wzrost światowej populacji, globalne ocieplenie, wyścig zbrojeń i śmiertelne zagrożenie współczesnej wojny, zniszczenie środowiska naturalnego i gwałtowne wymieranie gatunków, ogromne nierówności w dystrybucji bogactwa i siły na świecie, zanieczyszczenie gleby, mórz i powietrza, a nawet epidemii AIDS (jako że AIDS rozprzestrzeniło się dzięki współczesnym podróżom). Wszystkie te globalne problemy narosły ze względu na to, że niektórzy z nas otrzymali nie mające precedensu możliwości działania, dzięki nauce i technice, nie otrzymując zdolności do działania *mądrego*. Występuje pilna potrzeba dokonania na uniwersytetach rewolucji, by głównym celem intelektualnym stała się nie wyłącznie wiedza, ale raczej mądrość – jako że to mądrość jest zdolnością rozpoznawania, co jest wartością w życiu, własnym i cudzym, włączając w to wiedzę i wiedzę technologiczną, ale jeszcze wiele poza tym. Rewolucja, której potrzebujemy umieściłaby problemy życia w centrum przedsięwzięć akademickich, przy czym dążenie do wiedzy pozostawałoby zarówno w relacji wynikania, jak i zwrotnego oddziaływania z podstawową działalnością intelektualną, polegającą na proponowaniu i krytycznej ocenie możliwych działań, sposobów postępowania, programów politycznych z punktu widzenia ich zdolności do pomagania w rozwiązywaniu problemów życia. Rewolucja ta będzie miała wpływ na prawie każdą dziedzinę i aspekt badań naukowych.

The Menace of Science without Civilization: From Knowledge to Wisdom

We are in a state of impending crisis. And the fault lies in part with academia. For two centuries or so, academia has been devoted to the pursuit of knowledge and technological know-how. This has enormously increased our power to act which has, in turn, brought us both all the great benefits of the modern world *and* the crises we now face. Modern science and technology have made possible modern industry and agriculture, the explosive growth of the world's population, global warming, modern armaments and the lethal character of modern warfare, destruction of natural habitats and rapid extinction of species, immense inequalities of wealth and power across the globe, pollution of earth, sea and air, even the AIDS epidemic (AIDS being spread by modern travel). All these global problems have arisen because some of us have acquired unprecedented powers to act, via science and technology, without also acquiring the capacity to act *wisely*. We urgently need to bring about a revolution in universities so that the basic intellectual aim becomes, not knowledge merely, but rather wisdom – wisdom being the capacity to realize what is of value in life, for oneself and others, thus including knowledge and technological know-how, but much else besides. The revolution we require would put problems of living at the heart of the academic enterprise, the pursuit of knowledge emerging out of, and feeding back into, the fundamental intellectual activity of proposing and critically assessing possible actions, policies, political programmes, from the standpoint of their capacity to help solve problems of living. This revolution would affect almost every branch and aspect of academic inquiry.

Keywords: sciences civilization, knowledge wisdom